

Technická univerzita v Košiciach
Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií

GEOVEDNÁ EXPOZÍCIA

Kontakt:

Adresa:
Technická univerzita
Geovedná expozícia FBERG
Letná 9, Košice

Email: zdenka.babicova@tuke.sk
Tel: 055/ 602 3137
Web:
www.facebook.com/geoexpozicia

Expozícia zbierok je súčasťou Ústavu geovied, Fakulty BERG, Technickej Univerzity v Košiciach. Slúži na výčbu pre študentov Technickej univerzity, avšak cieľom je sprístupniť zbierkový fond aj študentom iných škôl i širokej verejnosti.

Prvý samostatný výstavný pavilón zbierok sídlil v budove, na mieste ktorej stojí terajší Technicom. Slávnostné otvorenie pavilónu a sprístupnenie nových výstavných expozícií sa uskutočnilo 2.6.1994 počas III. konferencie „Geologické dni Jána Slávika“. Výstavný pavilón bol prístupný študentom a verejnosti do roku 2010. Vtedy boli zbierky presunuté a znova inštalované ako **Geovedná expozícia** v nových priestoroch hlavnej budovy Technickej univerzity (ul. Letná 9) a slávnostne otvorené 14.10.2011.

Virtuálne môžete expozíciu navštíviť prostredníctvom nášho informačného systému www.ispavilon.tuke.sk.

Priestor zbierok je členený do častí, v ktorých sú umiestnené štyri výstavné expozície: minerály, skameneliny, ložiská nerastných surovín a kras.

	Paleontológia		
		Ložisková expozícia	
		Mineralogická expozícia	
Priestor na tematické expozície, workshopy, rôzne eventy			
Priestor na sedenie, prezentácie			
vstup		Expozícia krasu	

Mineralogická expozícia

Mineralogická časť obsahuje vyše 1200 vystavených exponátov, ktoré sú umiestnené v 31 samostatných vitrínach, z toho 4 predstavujú vlastnosti minerálov a kryštálové mriežky. Vzorky pochádzajú zo 76 štátov sveta a 651 rôznych lokalít.

Pôvodný mineralogický materiál pochádzal zo zbierkového fondu Katedry geológie a paleontológie SVŠT a Katedry mineralógie a petrografie Komenského univerzity preneseného z Bratislavy, ktorý bol venovaný novovzniknutej Katedre geológie a mineralógie (1952) a z osobných darov a vlastných zberov pracovníkov. Časť vzoriek, najmä mineralogického charakteru pochádzala z príležitostných nákupov. Tieto expozície roky spĺňali svoju pedagogickú, ale aj vedeckú funkciu. Mineralogická časť zbierok sa značne rozšírila v roku 1987, keď vedenie Vysokej školy technickej v Košiciach s podporou vtedajšieho rektora prof. RNDr. Františka Zábranského, CSc. odkúpilo časť súkromnej zbierky RNDr. Tomáša Kruťa, CSc., bývalého pracovníka Moravského múzea v Brne a významného topografického mineralóga.

Časť vzoriek pochádza z dnes už neexistujúcich nálezísk a teda hodnota týchto vzoriek sa nedá objektívne vyčíslit' z hľadiska ich unikátnosti. K takýmto exponátom patria antimony z Kremnice, rýdza meď z Bankova, rutil z Revúcej, devillín zo Španej doliny, evansit zo Železníka, striebro z Příbrami, wolframit z Cínovca, kassiterit z Horního Slavkova, fluority z anglických lokalít Cumberland a Durham.

Celá mineralogická zbierka je zaradená do svetového mineralogického adresára *O. V. Petersen et al.: World Directory of Mineral Collections, IMA, Mineralogical Record Inc. Tuscon, Arizona, 1994.*

Fluórapofylit (Poona, India)

Rodonit (New Jersey, USA)

Diopas (Renéville, Rep. Kongo)

Paleontologická expozícia

Paleontológia je veda o historickom vývoji organizmov v geologickej minulosti Zeme. Základným predmetom štúdia paleontológie sú **skameneliny – fosílie**, čiže zvyšky organizmov z minulých geologických dôb nachádzajúcich sa v horninách zemskej kôry. Paleontológia je prírodovednou disciplínou patriacou do oblasti biologických vied. Je výrazne spätá s geológiou, pretože bez znalosti geologických procesov nie je možné objasniť podmienky vývoja organizmov.

Paleontologická expozícia je inštalovaná v desiatich výstavných vitrínach (cez 600 ks vzoriek) a je rozdelená na tri časti:

- Všeobecnú paleontológiu
- Systematickú zoopaleontológiu
- Systematickú fytopaleontológiu

Všeobecná paleontológia sa zaoberá štúdiom podmienok vzniku a zachovania skamenelín, metódami ich zberu, preparácie a konzervácie. Táto časť, jedna vitrína je venovaná procesom skamenenia – fosilizácie a sú v nej exponáty predstavujúce:

1. Fosilizačné minerály
2. Pravé skameneliny
3. Nepravé skameneliny
4. Problematiká a pseudoskameneliny

Najrozsiahlejšou časťou expozície je systematická paleontológia (563 ks). Systematická paleontológia na základe detailných morfológických charakteristík skameneliny zaraďuje do systematických jednotiek a určuje ich fylogenetické vzťahy. Táto časť expozície je inštalovaná v deviatich vitrínach a reprezentuje tri ríše organizmov:

1. Ríša **Protozoa** (prvoky)
2. Ríša **Animalia** (živočíchy)
3. Ríša **Plantae** (rastliny)

Expozícia ložísk nerastných surovín

V samostatnom priestore je inštalovaná **expozičia ložísk nerastných surovín**. Prevažnú časť tvoria rudné ložiská Slovenskej republiky, ktorých vzorky sú vystavené v 15 vitrínach. V štyroch výstavných skriniach sú predstavené nerudné suroviny Slovenska. Zopár vitrín patrí aj rudným ložiskám Českej republiky. Expozičia je inštalovaná podľa jednotlivých lokalít (resp. oblastí) s výskytom nerastných surovín. V dvoch vitrínach sú vystavené vzorky textúr rúd, doplnené vzorkami typov žíl rudných ložísk.

Aj keď sú priestory ložiskovej zbierky stiesnené, snažili sme sa pokryť čo najväčší počet ložísk Slovenska, ktoré boli predmetom záujmu baníctva po mnohé roky a historicky nadobudli veľkú hodnotu. Touto zbierkou sprístupňujeme našim študentom, ale aj verejnosti nerastný potenciál Slovenska, banícke tradície a v neposlednej miere kus slovenskej histórie.

Galenit, Chalkopyrit (Hodruša, SR)

Expozícia krasu

Samostatný priestor má aj **expozícia krasu**, ktorá obsahuje vyše 100 zaujímavých vzoriek exokrasu aj endokrasu.

Slovensko patrí ku krajinám s veľmi pestrou a zložitou geologickou stavbou. Typickým prvkom geologickej stavby je aj kras.

Pojmom kras označujeme územia budované hlavne karbonátovými horninami (rôzne typy vápencov, dolomity, mramory) alebo inými rozpustnými horninami (kamenná soľ, anhydrit, sadrovec a ďalšie). Medzi hlavné znaky krasu patrí korózia – rozpustnosť hornín vodou, ich priepustnosť v dôsledku pórovitosti a tektonického porušenia, rýchla infiltrácia (presakovanie) zrážkovej vody z povrchu krajiny systémami puklín do podzemia, rozširovanie puklín a sústreďovanie puklinovej vody do podzemných autochtónnych tokov, ktoré formujú jaskyne. Výsledkom je vytváranie rôznych foriem povrchového krasu – **exokrasu** (škrapy, závrtý, polia, uvaly, slepé doliny, tiesňavy, kaňony, ponory, vyvieračky) a podzemného krasu – **endokrasu** (jaskyne, priepasti, podzemné toky).

Expozícia krasu inštalovaná v troch výstavných vitrínach je rozdelená na nasledovné časti:

1. *Minerály krasových hornín a speleotém*
2. *Krasové horniny*
3. *Krasové horniny postihnuté rozpúšťaním*
4. *Autochtónna jaskynná výplň – sintre*
5. *Speleotémy banských diel*

Celkove je v zbierke vystavených 103 vzoriek, z ktorých podstatná časť je z územia Slovenského krasu.

Aktivity Geovednej expozície:

- prehliadky stálej expozície
- tematické výstavy
- prednášky pre žiakov a študentov ZŠ a SŠ
- workshopy

Lokalizácia:

